Advies Internetveldwerk sekswerkers (Directie GGD) 20 januari 2022

Tijdens de vergadering van de Commissie Persoonsgegevens Amsterdam (CPA) van 20 januari 2022 kwam het agendapunt "Internetveldwerk sekswerkers (Directie GGD)" aan bod.

De GGD heeft via het prostitutie en gezondheidscentrum (P&G292) een wettelijke preventietaak ten aanzien van sekswerkers. Deze preventietaak werd door de moeilijke bereikbaarheid van de onvergunde branche beperkt uitgevoerd. Sinds 2012 doet P&G292 daarom internetveldwerk om contact te krijgen met deze sekswerkers.

Het doel van dit internetveldwerk is:

- Nieuwe sekswerkers (m/v), die online adverteren, op de hoogte brengen van het aanbod van P&G292.
- Het geven van informatie en voorlichting over soa-onderzoek, testen op locatie, veilig werken en seksuele gezondheid in het algemeen en gelegenheid bieden vragen te stellen over soa's, hiv, veilig vrijen en algemene seksuele gezondheid in het bijzonder.

Sekswebsites Kinky.nl, Boys4U.nl, Girls4U, Trans4U, Planet Romeo (Hunqz), Rentmen worden wekelijks gescreend op profielen van sekswerkers die werkzaam zijn in Amsterdam.

Het P&G292 stuurt vervolgens een sms-bericht naar nieuwe profielen van sekswerkers, met daarin het aanbod. Medewerkers van P&G292 nemen een paar dagen later telefonisch contact op. Deze manier van benaderen van sekswerkers heeft tot nu toe de meeste vruchten afgeworpen.

De afgelopen jaren is een verschuiving te zien van de sterk aan regels gebonden raamprostitutie en vergunde sekssalons naar thuiswerk en werving van klanten via internetkanalen zoals kinky.nl. Daar is men niet aan regelgeving gebonden, maar ook veel moeilijker vindbaar voor P&G292.

Vanwege deze sterke toename van het thuiswerk heeft P&G292 in januari 2021 de, tot dan toe volledige handmatige screening, gedigitaliseerd door de inzet van een webscraper. Er is begonnen met de website Kinky.nl en in 2022 wil P&G292 de webscraper uitbreiden naar de overige websites. De webscraper wordt uitgevoerd door de eigen informatiseringsdienst van de GGD. Door het inzetten van een webscraper wordt het bereik van P&G292 onder thuiswerkers/internetsekswerkers vergroot. Het gaat hier om een kwetsbare en moeilijk bereikbare doelgroep en zonder screening bestaat het risico dat sekswerkers werken met soa's (zoals chlamydia, gonorroe, syfilis, HIV en Hepatitis A en B) en dat deze soa's zich kunnen verspreiden.

Vragen aan de CPA

1. Met boven beschreven werkwijze worden bijzondere persoonsgegevens verwerkt, nl. die van seksuele gedrag of seksuele gerichtheid. Het verwerken van bijzondere persoonsgegevens is verboden, tenzij een beroep kan worden gedaan op een uitzondering in de wet. De GGD doet een beroep op artikel 9 lid 2 onder g Avg, de verwerking is noodzakelijk om redenen van zwaarwegend algemeen belang, op grond van Unierecht of lidstatelijk recht. Voor wat betreft dit laatste beroept de GGD zich op artikel 6 Wpg. De

GGD is van mening dat de aangeleverde informatie de voorgestelde grondslag ondersteunt en is benieuwd hoe de CPA hier tegenaan

2. Op grond van een verschuiving van de branche van sekswerkers van vergund naar onvergund is de doelgroep in toenemende mate – alleen- digitaal bereikbaar. Waardoor moeilijker bereikbaar voor zorg- en hulpverlening. Het inzetten van een webscraper methodiek voor één of meerdere sites is daarmee een noodzakelijk hulpmiddel geworden voor de GGD. De vraag aan het CPA is of zij dit onderschrijft

Advies CPA

De CPA dankt de aanwezigen voor hun toelichting en adviseert het volgende:

1. De commissie adviseert om te kijken of uitzonderingsgrond artikel 9, tweede lid, sub h van de AVG 'noodzakelijk voor doeleinden van preventieve geneeskunde' een meer passende uitzonderingsgrond is. Dat sluit ook beter aan op artikel 6 uit de wet Publieke Gezondheidszorg. Overigens valt de commissie op, dat in de DPIA als uitzonderingsgrond wordt verwezen naar artikel 22 lid 2 sub d van de UAVG. Dat artikel geeft een uitzondering op het verwerkingsverbod indien betrokkenen zelf die gegevens al geopenbaard hebben. De vraag die men moet stellen volgens de CPA is welke uitzondering op het verwerkingsverbod van toepassing is. Daarbij wordt aangetekend dat uit jurisprudentie naar voren is gekomen dat sekswerkers zelden hun echte naam of herkenbare contactgegevens openbaren. Dit maakt dat de uitzonderingsgrond uit de UAVG zoals genoemd in de DPIA niet voor de hand ligt.
2. Uit jurisprudentie (Uitspraak: AMS 17/6383 van 27 juni 2018) blijkt, dat onder webscraping wordt verstaan: een digitale onderzoeksmethode, waarbij software wordt gebruikt om publiek toegankelijke informatie op websites met software geautomatiseerd te vergaren en te analyseren. Hiermee wordt inzicht verkregen in het te onderzoeken doel. In bovengenoemde uitspraak is de verkregen informatie ingezet voor een controle- en handhavingsdoeleinde. De Rechtbank heeft in de bedoelde uitspraak de vraag beantwoord, of webscraping een ongerechtvaardigde inbreuk maakt op de persoonlijke levenssfeer. De Rechtbank heeft geoordeeld, dat de inzet van webscraping door de gemeente toelaatbaar was. De Rechtbank kwam tot deze conclusie omdat het een geringe aantasting van de persoonlijke levenssfeer betrof, waarvoor geen nader uitgewerkte specifieke grondslag vereist is.
   De GGD beroept zich voor wat de grondslag betreft op artikel 6 Wet Publieke gezondheid. Net zoals in de eerder aangehaalde uitspraak is dit een algemene bepaling. Beoordeeld moet worden of voor de webscraping deze bepaling als grondslag kan dienen voor de verwerking, mede gelet op het feit dat bijzondere persoonsgegevens worden verwerkt van een kwetsbare groep. Uit de door de gemeente uitgevoerde DPIA blijkt dat, artikel 6 van de Wet publieke gezondheid ziet op infectieziektebestrijding, waaronder bestrijden van tuberculose en seksueel overdraagbare aandoeningen. Volgends de DPIA van de gemeente valt op grond van het Besluit publieke gezondheid hieronder ook het geven van voorlichting en het bieden van begeleiding. Daarvan uitgaande en in aanmerking nemende dat de betrokkenen veelal afkomstig zijn uit Latijns-Amerika, (bijna) altijd ongedocumenteerd zijn en daardoor lastig te bereiken en vaak buiten de reguliere zorg vallen, kan de CPA zich voorstellen dat het middel passend is in de gegeven omstandigheden en dat daarvoor een grondslag beschikbaar is. Wel adviseert de CPA voor wat betreft de gegevensverwerking transparantie te betrachten. In dit verband betekent

dit dat de informatievoorziening ook moet inhouden dat betrokkenen zich kunnen laten uitschrijven indien zij dat wensen.

Uittreksel verslag van het openbaar agendapunt van de vergadering op 20 januari 2022

Het prostitutie en gezondheidscentrum (P&G) van GGD en HVO Querido biedt veelal outreachend hulp- en dienstverlening aan alle sekswerkers in Amsterdam. De afgelopen jaren valt in dat veld een verschuiving te zien van de sterk aan regels gebonden raamprostitutie en vergunde sekssalons naar thuiswerk en werving van klanten via internetkanalen zoals kinky.nl. Daar is men niet aan regelgeving gebonden, maar ook veel moeilijker vindbaar voor P&G. P&G werkte al langer met het napluizen van die websites op profielen en contactgegevens om zijn aanbod toch onder de aandacht te brengen van die thuiswerkers. Er is nu ook een technologie beschikbaar om via webscraping deze gegevens binnen te krijgen. Men wil advies van de CPA over de inzet van dat middel.

De CPA is benieuwd of de uitvoering van het webscrapen is uitbesteed aan een externe partij, zoals het geval was bij het opsporen van illegale verhuur dat hier eerder is gepasseerd.

Het overzetten van codes die andere gemeentelijke diensten al gebruikten voor webscraping naar deze toepassing is intern uitgevoerd door de eigen informatiseringsdienst van de GGD.

De CPA is benieuwd waarom niet gekozen is voor uitzonderingsgrond 9.2 sub h voor de verwerking van bijzondere persoonsgegevens maar voor sub g (zwaarwegend algemeen belang). Bij sub h gaat het immers om preventieve gezondheidszorg en dat lijkt in dit geval een meer voor de hand liggende uitzonderingsgrond. Dat sluit ook beter aan op artikel 6 uit de wet Publieke Gezondheidszorg. In de DPIA wordt als uitzonderingsgrond weer naar iets anders verwezen, namelijk artikel 22 lid 2 sub d van de UAVG. Dat gaat over de uitzondering als mensen zelf die gegevens al geopenbaard hebben. De vraag is welke grondslag men nu echt wil hanteren. Daarbij wordt aangetekend dat uit jurisprudentie naar voren is gekomen dat sekswerkers zelden hun echte naam of herkenbare contactgegevens openbaren, zodat die uitzonderingsgrond uit de DPIA dubieus is.

Over de inzet van webscraping is bestaande jurisprudentie. Volgens de bestuursrechter is dat toegestaan als het gaat om publieke taken. Die uitspraak van de bestuursrechter kan desgewenst toegestuurd worden.

De CPA is benieuwd of er ook plannen zijn om sekswerkers te bereiken die niet online adverteren en hoe de gegevens worden opgeslagen.

Er is gekozen voor uitzonderingsgrondslag g, het zwaarwegend algemeen belang, omdat het niet direct en alleen gaat om het verlenen van gezondheidszorg en infectiebestrijding, maar om de sekswerkers te informeren over het bestaan en de diensten van P&G. Maar het advies om sub h als grondslag te nemen zal in overweging genomen worden.

P&G is zich terdege bewust van het feit dat sekswerkers hun privacy afschermen door niet herleidbare contactgegevens te hanteren. Het gaat er dus niet om de ware identiteit te achterhalen, maar juist die contactgegevens om informatie daarheen te sturen. Die verwijzing in de DPIA is dus niet helemaal terecht.

P&G werkt met een ketenaanpak waarin diverse organisaties zijn opgenomen. Via die partners wordt de informatie ook verspreid.

De gegevens worden opgeslagen op een schijf waar alleen de verpleegkundigen die voor sekswerkers werken, toegang toe hebben. Na het advies van de CPA zal de server in werking worden gesteld en zal men kijken of er nog andere sites zijn om te scrapen.

De CPA merkt op dat het project al bij de FG is geweest. Er zal een schriftelijk advies van de CPA komen en bij het secretariaat kan men altijd terecht met vragen.